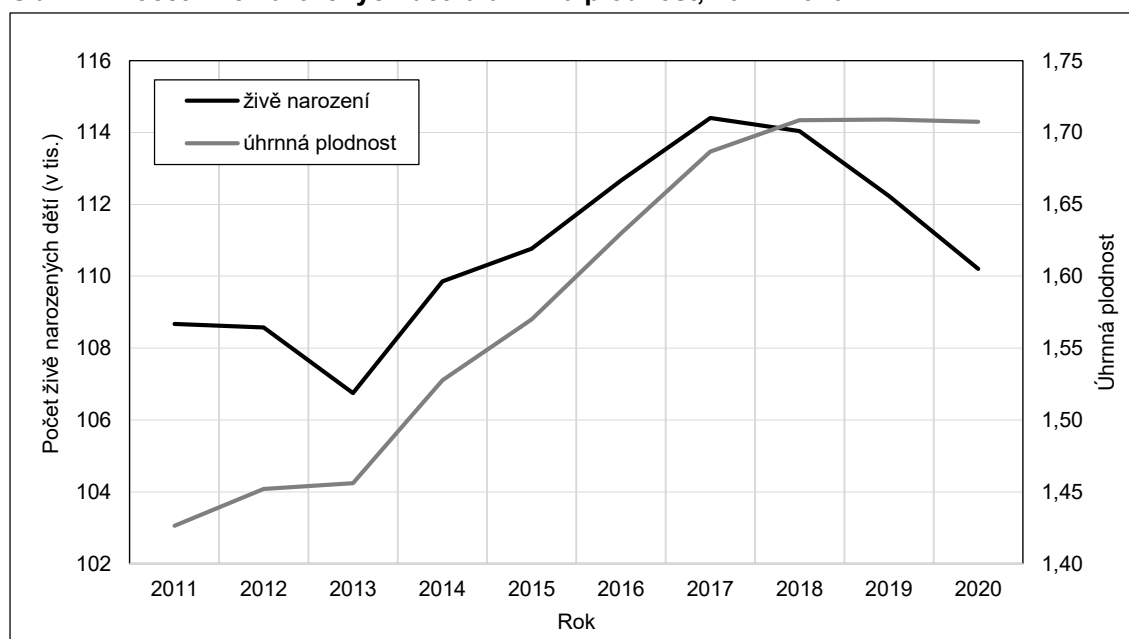

4 Porodnost

V roce 2020 se v České republice živě narodilo 110,2 tisíce dětí, o 2,0 tisíce méně než v roce 2019, a počet živě narozených meziročně poklesl již potřetí v řadě. Nicméně hodnota ukazatele úhrnné plodnosti setrvala na stejné úrovni jako v minulých dvou letech, a to na 1,71 dítěte na jednu ženu. Průměrný věk matky při narození dítěte zůstal stejný jako v předchozím roce – 30,2 let. Podíl živě narozených dětí mimo manželství se po dvouletém poklesu zvýšil o 0,3 p. b. a vrátil se na úroveň z roku 2018, když dosáhl 48,5 %.

V roce 2020 bylo evidováno celkem 110 200 živě narozených dětí, nových obyvatel České republiky, což bylo o 2 031 méně než v předchozím roce (tab. 4.1), ale o 1 527 dětí více než v roce 2011. V letech 2012 a 2013 počet narozených mírně klesal, další čtyři roky rostl až na 114,4 tisíce v roce 2017 a od té doby opět klesal (obr. 4.1). Úhrnná plodnost během let 2012–2018 meziročně rostla (tab. 4.8), a to z 1,43 dítěte na jednu ženu v roce 2011 na 1,71 dítěte v roce 2018, a na úrovni 1,71 setrvala i v letech 2019 a 2020.

Obr. 4.1 Počet živě narozených dětí a úhrnná plodnost, 2011–2020

Ze 110 200 živě narozených dětí v roce 2020 bylo 56 276 chlapců a 53 924 dívek, což odpovídá poměru 104,4 chlapců na 100 dívek. Tento ukazatel, tzv. sekundární index maskulinity, se mezi roky 2011 a 2020 pohyboval v rozmezí 104,4 až 105,5 chlapců na 100 dívek a průměrná hodnota za celé sledované období činila 105,1.

Mrtvě se v roce 2020 narodilo 431 dětí, o 29 více než o rok dříve (tab. 4.1). V průměru se v období 2011 až 2020 mrtvě narodilo 387 dětí ročně, přičemž vyšší počty od roku 2012 jsou ovlivněny zejména změnou definice mrtvě narozeného dítěte³². To se odrazilo i na úrovni mrtvorozenosti (podíl mrtvě narozených dětí

³² Narozením mrtvého dítěte se dle vyhlášky č. 11/1988 Sb., o povinném hlášení ukončení těhotenství, úmrtí dítěte a úmrtí matky, která byla k 1. 4. 2012 zrušena zákonem č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách, rozumělo „úplné vypuzení nebo vynětí z těla matčina, jestliže plod neprojevuje ani jednu ze známek života a má porodní hmotnost 1 000 g a vyšší“. Zákon o zdravotních službách, účinný od 1. 4. 2012, přímou definici mrtvě narozeného dítěte neobsahuje, definuje však plod po potratu, kterým se rozumí „plod, který po úplném vypuzení nebo vynětí z těla matčina neprojevuje ani jednu ze známek života a současně jeho porodní hmotnost je nižší než 500 g, a pokud ji nelze zjistit, jestliže je těhotenství kratší než 22 týdnů.“ Hranice pro vymezení mrtvě narozených dětí se tak snížila na 500 g.

Definice mrtvě narozeného dítěte je pak, pro potřeby vyplnění Listu o prohlídce zemřelého, který se vyplňuje i za mrtvě narozené děti, uvedena v pokynech k vyplnění tohoto listu (ve vyhlášce č. 297/2012 Sb., o Listu o prohlídce zemřelého, ve znění pozdějších předpisů). Mrtvě narozeným dítětem se rozumí plod narozený bez známek života, jehož hmotnost je

z 1 000 všech narozených dětí), která v roce 2011 dosáhla 2,9 ‰, poté se pohybovala v rozmezí 3,3 ‰ (v letech 2017 a 2018) až 3,9 ‰ v roce 2020, což byla nejvyšší hodnota od počátku 90. let 20. století.

Počet porodů se meziročně snížil o 2,0 tisíce na 109 161 v roce 2020, z čehož bylo 107 696 jednočetných porodů (98,7 %) a 1 460 dvoučetných porodů (1,3 %), v 5 případech se narodila trojčata (tab. 4.1). Od roku 2011, kdy byl podíl vícečetných porodů 1,9 %, se jejich podíl plynule snižoval a poslední tři roky se drží na úrovni 1,3 %. Za poklesem stojí vliv legislativních opatření, která od roku 2012 ženy při umělém oplodnění motivují k přenosu pouze jednoho embrya³³. Aktuální zastoupení vícečetných porodů je však stále mírně vyšší, než jaké bylo obvyklé do poloviny 90. let 20. století (okolo 1 %). Souvisí to s rostoucím věkem žen při otěhotnění (a potažmo v době porodu), kterého je častěji dosaženo metodami asistované reprodukce, u nichž je vyšší pravděpodobnost vícečetného porodu.

Tab. 4.1 Narození a porody, 2011–2020

	2011	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Narození celkem	108 990	111 162	113 083	114 789	114 419	112 633	110 631
Živě narození	108 673	110 764	112 663	114 405	114 036	112 231	110 200
v tom: chlapci	55 789	56 817	57 837	58 671	58 256	57 585	56 276
dívky	52 884	53 947	54 826	55 734	55 780	54 646	53 924
Mrtvě narození	317	398	420	384	383	402	431
Mrtvorozenost (‰)	2,9	3,6	3,7	3,3	3,3	3,6	3,9
Porody celkem	106 921	109 519	111 396	113 181	112 903	111 166	109 161
v tom: jednočetné	104 862	107 889	109 719	111 585	111 398	109 705	107 696
dvojčat	2 049	1 617	1 667	1 584	1 495	1 455	1 460
trojčat	10	13	10	12	9	6	5
čtyřčat	-	-	-	-	1	-	-
Podíl vícečetných porodů (%)	1,9	1,5	1,5	1,4	1,3	1,3	1,3

Pozn.: V roce 2013 se narodila jedna paterčata.

Průměrná porodní hmotnost dětí, které se narodily (a u kterých byla porodní váha zjištěna) v roce 2020, dosáhla 3 319 gramů (o 14 gramů více než v předchozím roce) a nadále tak pokračoval rostoucí trend porodní hmotnosti živě narozených dětí (tab. 4.2). Srovnání průměrné hmotnosti živě narozených dětí na počátku a na konci uplynulého desetiletí ukázalo na její nárůst (od roku 2013 kontinuální) o 44 gramů, shodně u chlapců i dívek. Průměrná hmotnost živě narozených chlapců v roce 2020 byla 3 383 gramů, dívky se rodily v průměru s hmotností 3 252 gramů. Rozdíl v hmotnosti chlapců a dívek byl ve sledovaných letech stabilní, pohyboval se v rozmezí 128 g (v roce 2019) a 138 g (v roce 2012).

Struktura živě narozených dětí podle intervalů porodní hmotnosti se v průběhu let výrazně neměnila. Nejčastěji se rodí děti s hmotností 3 000–3 499 gramů (38,7 % ze všech živě narozených dětí se zjištěnou porodní hmotností v roce 2020), následují děti o váze 3 500–3 999 gramů (29,7 % v roce 2020) a 2 500–2 999 gramů (16,4 % v roce 2020). Novorozenců vážících 4 000 gramů a více bylo 8,7 % v roce 2020, zatímco těch s nízkou porodní hmotností pod 2 500 gramů 6,6 % (tab. 4.2). Před deseti lety byl podíl těchto dvou skupin novorozenců téměř stejný (7,6 % novorozenců s porodní hmotností do 2 500 g, resp. 7,7 % dětí s porodní hmotností 4 000 g a více v roce 2011), v letech 2012–2014 se narodilo více dětí s porodní hmotností do 2 500 g oproti dětem, které při narození vážily alespoň 4 000 g, v roce 2015 se podíly opět vyrovnaly (na úrovni 7,7 %) a od té doby se nůžky opět rozevírají.

500 g a více, nelze-li porodní hmotnost určit, narozený po 22. dokončeném týdnu těhotenství, a nelze-li délku těhotenství určit, nejméně 25 cm dlouhý, a to od temene hlavy k patě.

³³ Od 1. 4. 2012 nabyla účinnosti novela zákona o veřejném zdravotním pojištění (č. 48/1997 Sb.), podle níž stát hradí čtyři cykly umělého oplodnění za předpokladu, že v prvních dvou cyklech došlo k přenosu jednoho embrya. V ostatních případech jsou hrazeny pouze tři cykly.

Tab. 4.2 Živě narození podle porodní hmotnosti, 2011–2020

Porodní hmotnost	2011	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Méně než 1 000 gramů	450	453	494	505	441	383	381
1 000 – 2 499 gramů	7 810	8 013	7 991	7 989	7 410	7 149	6 809
2 500 – 2 999 gramů	19 256	19 533	19 459	19 881	19 211	18 769	17 802
3 000 – 3 499 gramů	41 917	42 755	43 799	44 102	43 908	42 972	42 058
3 500 – 3 999 gramů	30 482	30 000	31 144	31 834	32 647	32 273	32 265
4 000 – 4 499 gramů	7 533	7 523	7 767	8 016	8 159	8 253	8 416
4 500 a více gramů	848	864	976	896	964	920	1 031
Nezjištěna	377	1 623	1 033	1 182	1 296	1 512	1 438
Průměrná hmotnost (v gramech)	3 275	3 272	3 281	3 283	3 300	3 305	3 319
Chlapci	3 339	3 337	3 345	3 349	3 366	3 368	3 383
Dívky	3 208	3 203	3 213	3 214	3 232	3 239	3 252
% z živě narozených se zjištěnou porodní hmotností							
Méně než 1 000 gramů	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,3	0,4
1 000 – 2 499 gramů	7,2	7,3	7,2	7,1	6,6	6,5	6,3
2 500 – 2 999 gramů	17,8	17,9	17,4	17,6	17,0	17,0	16,4
3 000 – 3 499 gramů	38,7	39,2	39,2	39,0	38,9	38,8	38,7
3 500 – 3 999 gramů	28,1	27,5	27,9	28,1	29,0	29,1	29,7
4 000 – 4 499 gramů	7,0	6,9	7,0	7,1	7,2	7,5	7,7
4 500 a více gramů	0,8	0,8	0,9	0,8	0,9	0,8	0,9

Porodní hmotnost úzce souvisí s délkou trvání těhotenství (tab. 4.5). Nejčastěji se děti rodily ve 41. týdnu těhotenství (tj. přesná délka těhotenství 40 týdnů + 0 dní až 40 týdnů + 6 dní, tzn. 40 dokončených týdnů těhotenství), a to téměř třetina z živě narozených dětí v celém sledovaném desetiletí (tab. 4.3). Zhruba čtvrtina dětí se narodila ve 40. týdnu těhotenství (39 dokončených týdnů), kolem 16 % ve 42. týdnu (41 dokončených týdnů) a zhruba 14 % ve 39. týdnu (38 dokončených týdnů).

Tab. 4.3 Podíly živě narozených dětí podle délky trvání těhotenství (v %), 2011–2020

Dokončený týden	Délka trvání (dokončené týdny a dny)	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Méně než 37	do 36+6	8,0	8,3	8,4	7,8	7,5	7,5	7,3	6,9	6,9	6,7
37	37+0 až 37+6	5,8	6,1	5,9	5,7	5,6	5,7	5,7	5,6	5,6	5,4
38	38+0 až 38+6	13,4	14,3	14,1	13,4	13,6	13,7	13,6	13,5	13,5	13,3
39	39+0 až 39+6	23,8	24,4	24,7	24,5	24,7	24,8	25,1	25,0	25,4	25,6
40	40+0 až 40+6	30,6	30,0	29,6	29,8	29,9	29,5	29,3	30,0	29,9	30,1
41	41+0 až 41+6	16,0	14,8	14,9	15,7	15,7	15,9	16,3	16,1	16,2	16,3
42+	42+0 a déle	2,3	2,2	2,4	3,1	3,1	2,9	2,7	2,8	2,5	2,6

Pozn.: Pouze ze živě narozených se zjištěnou délkou trvání těhotenství.

Předčasný porod je definován jako narození dítěte před 37. dokončeným týdnem těhotenství (tzn. do 36 týdnů a 6 dnů)³⁴. Počet i podíl předčasně narozených dětí se v průběhu poslední dekády snížil, absolutně poklesl z 8 641 živě narozených v roce 2011 na 7 188 v roce 2020 (tj. o 1 453 dětí), relativně došlo ve sledovaném období k poklesu z 8,0 % na 6,7 % (tzn. o 1,3 p. b.). Důvody předčasně narození mohou být různé. Mezi ty známé patří například vícečetné těhotenství, infekce těhotné ženy, diabetes, vysoký krevní tlak, užívání návykových látek nebo kouření. Z hlediska věku mají vyšší riziko předčasně narození velmi mladé ženy nebo naopak ty starší, věk hraje roli zvláště u prvorodiček³⁵.

³⁴ Dle definice Světové zdravotnické organizace viz: <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/preterm-birth>.

³⁵ Tisková zpráva ÚZIS ze dne 25. 8. 2020 viz: <https://www.uzis.cz/index.php?pg=aktuality&aid=8425>.

Byly to právě nejmladší ženy, u nichž byl podíl předčasných porodů ve většině let uplynulé dekády nejvyšší. Výjimkou byly roky 2011–2012 a 2014, kdy byl tento podíl nejvyšší u žen 40letých a starších. Zatímco u nejstarších žen došlo v uplynulém desetiletí k největšímu relativnímu poklesu podílu předčasných porodů (z více než 11 % v roce 2011 na 8,5 % v roce 2020), u žen nejmladších se tento podíl příliš neměnil, pohyboval se od 9,7 % v roce 2017 do 10,7 % v roce 2012, pouze v roce 2013 byl mírně vyšší (11,7%).

Tab. 4.4 Podíly předčasně* narozených dětí podle věku rodičky, 2011–2020

Věk	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
-19	10,1 %	10,7 %	11,7 %	10,2 %	10,6 %	10,6 %	9,7 %	10,4 %	10,4 %	10,2 %
20-24	7,8 %	8,3 %	8,6 %	7,8 %	7,9 %	8,0 %	8,3 %	7,5 %	7,4 %	7,4 %
25-29	7,8 %	7,9 %	7,7 %	7,4 %	7,0 %	7,4 %	6,9 %	6,6 %	6,6 %	6,1 %
30-34	7,7 %	7,9 %	8,0 %	7,3 %	7,3 %	6,9 %	6,8 %	6,6 %	6,2 %	6,4 %
35-39	8,3 %	8,9 %	9,3 %	8,4 %	7,8 %	7,8 %	7,9 %	7,1 %	7,6 %	7,1 %
40+	11,7 %	10,9 %	10,5 %	10,8 %	9,5 %	10,0 %	8,0 %	8,5 %	8,6 %	8,5 %

* Za předčasně narozené je považováno dítě narozené před dokončeným 37. týdnem těhotenství.

Pozn.: Pouze ze živě narozených dětí se zjištěnou délkou trvání těhotenství.

Průměrná porodní hmotnost předčasně narozených dětí se v poslední dekádě pohybovala mezi 2 204 g v roce 2017 a 2 272 g v letech 2013 a 2020. S délkou těhotenství roste i porodní hmotnost dítěte (tab. 4.5). Zatímco děti narozené ve 38. týdnu těhotenství (37 dokončených týdnů) mají v průměru porodní hmotnost kolem 2 900 g, ve 39. týdnu (38 dokončených týdnů) průměrná porodní hmotnost překračuje 3 100 g, ve 40. týdnu (39 dokončených týdnů) 3 300 g, ve 41. týdnu (40 dokončených týdnů) už porodní hmotnost šplhá k 3 500 g a děti narozené ve 42. týdnu (41 dokončených týdnů) a později tuto hranici v průměru překračují.

Tab. 4.5 Průměrná porodní hmotnost (v gramech) živě narozených dětí podle délky trvání těhotenství, 2011–2020

Dokončený týden	Délka trvání (dokončené týdny a dny)	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
do 37	do 36+6	2 264	2 251	2 272	2 256	2 215	2 231	2 204	2 251	2 249	2 272
37	37+0 až 37+6	2 907	2 915	2 911	2 897	2 904	2 905	2 903	2 895	2 896	2 896
38	38+0 až 38+6	3 148	3 151	3 144	3 138	3 137	3 148	3 136	3 154	3 155	3 169
39	39+0 až 39+6	3 327	3 327	3 320	3 319	3 318	3 326	3 327	3 340	3 344	3 352
40	40+0 až 40+6	3 456	3 455	3 450	3 446	3 449	3 464	3 468	3 473	3 481	3 494
41	41+0 až 41+6	3 559	3 561	3 554	3 555	3 554	3 569	3 576	3 586	3 595	3 605
42+	42+0 a déle	3 579	3 613	3 580	3 594	3 595	3 603	3 614	3 616	3 628	3 619

Z pohledu rodinného stavu rodičky dlouhodobě převažují děti narozené vdaným ženám a nejinak tomu bylo i v roce 2020 (tab. 4.6), kdy se vdaným ženám narodilo 56 792 dětí (meziročně o 1 346 více), více než polovina (51,5 %) všech živě narozených dětí v tomto roce. Za posledních deset let se podíl dětí narozených vdaným ženám postupně snižoval z 58,2 % v roce 2011 až na historické minimum (51,0 %) v roce 2017. Od té doby se udržuje na necelých 52 %. Podíl svobodných mezi matkami živě narozených dětí dosáhl v roce 2020 svého maxima (44,3 %) a překonal tak dosavadní nejvyšší podíl svobodných matek z roku 2017 (44,0 %). Zatímco v posledních pěti letech se podíl svobodných matek pohyboval mezi 43 % a 44 %, ještě před deseti lety bylo jejich zastoupení pouze okolo jedné třetiny (35,6 % v roce 2011; tab. 4.6). V absolutním počtu se v roce 2020 svobodným ženám živě narodilo 48 799 dětí (meziročně o 338 méně).

Relativní i absolutní meziroční pokles v roce 2020 byl evidován v případě rozvedených rodiček, jejichž zastoupení se oproti předchozímu roku snížilo ze 4,3 % na 4,1 %, když porodily 4 482 dětí (meziročně o 336 méně). Podíl živě narozených dětí rozvedeným ženám klesal během uplynulých deseti let nepřetržitě, v roce 2011 porodily 6,0 % živě narozených dětí. Ovdovělé ženy se na počtu živě narozených dětí podílí pouze marginálně, v roce 2020 porodily 127 dětí (tj. 0,1 % všech živě narozených dětí; tab. 4.6).

Tab. 4.6 Živě narození podle rodinného stavu matky, 2011–2020

Rodinný stav matky	2011	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Svobodná	38 666	46 887	48 807	50 379	49 956	49 137	48 799
Vdaná	63 252	57 788	57 930	58 314	58 698	58 138	56 792
Rozvedená	6 514	5 911	5 730	5 539	5 227	4 818	4 482
Ovdovělá	241	178	196	173	155	138	127
	%						
Svobodná	35,6	42,3	43,3	44,0	43,8	43,8	44,3
Vdaná	58,2	52,2	51,4	51,0	51,5	51,8	51,5
Rozvedená	6,0	5,3	5,1	4,8	4,6	4,3	4,1
Ovdovělá	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1

Struktura živě narozených dětí podle pořadí narození byla v posledních deseti letech relativně stabilní (tab. 4.7). Prvorozené děti představovaly 46,9 % až 48,7 % všech živě narozených dětí (47,6 % v roce 2020), děti narozené jako druhé se podílely na úhrnu všech dětí z 36,6 % až 38,9 % (37,6 % v roce 2020) a živě narozené děti třetího a vyšší pořadí tvořily 14,1 % až 15,1 % (14,8 % v roce 2020) z celku. Meziročně došlo v roce 2020 k poklesu absolutního počtu živě narozených dětí všech pořadí (o 2 % u prvorozených a druhorozených, u dětí vyšších pořadích nevýrazně, o 0,3 %).

Tab. 4.7 Živě narození podle pořadí a legitimacy, 2011–2020

	2011	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Živě narození celkem	108 673	110 764	112 663	114 405	114 036	112 231	110 200
v 1. pořadí	50 989	53 223	54 918	55 726	54 755	53 647	52 414
v 2. pořadí	42 156	41 276	41 302	41 832	42 462	42 173	41 432
v 3. a dalším pořadí	15 528	16 265	16 443	16 847	16 819	16 411	16 354
Živě narození v manželství	63 252	57 788	57 930	58 314	58 698	58 138	56 792
v 1. pořadí	23 937	22 364	22 811	23 090	23 032	22 890	21 964
v 2. pořadí	29 537	25 795	25 527	25 505	25 905	25 653	25 326
v 3. a dalším pořadí	9 778	9 629	9 592	9 719	9 761	9 595	9 502
Živě narození mimo manželství	45 421	52 976	54 733	56 091	55 338	54 093	53 408
v 1. pořadí	27 052	30 859	32 107	32 636	31 723	30 757	30 450
v 2. pořadí	12 619	15 481	15 775	16 327	16 557	16 520	16 106
v 3. a dalším pořadí	5 750	6 636	6 851	7 128	7 058	6 816	6 852
Podíl dětí narozených mimo manželství (%)	41,8	47,8	48,6	49,0	48,5	48,2	48,5
v 1. pořadí	53,1	58,0	58,5	58,6	57,9	57,3	58,1
v 2. pořadí	29,9	37,5	38,2	39,0	39,0	39,2	38,9
v 3. a dalším pořadí	37,0	40,8	41,7	42,3	42,0	41,5	41,9

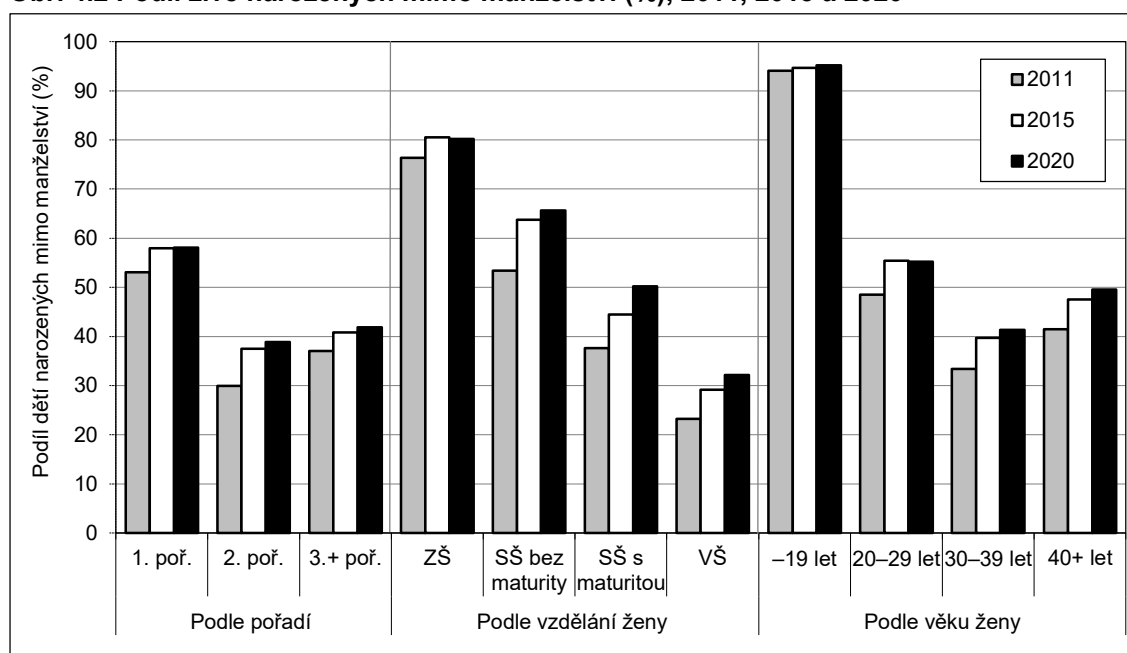
Struktura dětí podle pořadí se liší podle toho, zda se narodily v manželství či mimo něj. Z celkového počtu živě narozených v manželství jich v roce 2020 bylo 38,7 % prvního pořadí, 44,6 % druhého pořadí a 16,7 % třetího a vyššího pořadí. V posledních deseti letech se tyto podíly příliš neměnily. Zatímco u dětí narozených v manželství tak převažují děti druhého pořadí, u dětí narozených mimo manželství připadá nejvyšší podíl na děti prvního pořadí (57,0 % v roce 2020). Děti druhého pořadí se mimo manželství narodilo výrazně méně, a to 30,2 %, a třetího a vyššího pořadí 12,8 %.

Na počátku uplynulého desetiletí byl podíl dětí narozených mimo manželství na úrovni 41,8 %, poté rostl až do roku 2017, kdy dosáhl 49,0 %. Následně se v letech 2018 a 2019 mírně snížil, což se stalo poprvé po 30 letech nepřetržitého růstu. V roce 2020 opět meziročně vzrostl, a to o 0,3 p. b., a vrátil se tak na úroveň 48,5 % z roku 2018. Celkově se tedy skoro polovina živě narozených dětí aktuálně rodí mimo manželství. Z pohledu pořadí se v roce 2020 narodilo mimo manželství 58,1 % dětí prvního pořadí, 38,9 % dětí druhého pořadí a 41,9 % dětí třetího a vyššího pořadí (tab. 4.7). Ve srovnání s rokem 2011 se dané podíly zvýšily ve všech pořadích (obr. 4.2), nejvíce u druhorozených dětí (o 9 p. b.).

Podíl dětí narozených mimo manželství je významně ovlivněn mimo jiné faktorem nejvyššího ukončeného vzdělání ženy. V celém desetiletém období (2011–2020) byl podíl dětí narozených nevdaným ženám nepřímo úměrný rostoucí úrovni vzdělání. V odborné literatuře je tento fakt zdůvodňován tím, že ženy s vyšší úrovní vzdělání mají spíše tradiční postoje k narození dítěte do manželství, resp. mimo něj³⁶. Podíl dětí narozených mimo manželství v čase rostl ve všech vzdělanostních kategoriích, avšak ne se stejnou intenzitou. U vysokoškolsky vzdělaných žen dosáhl 32,1 % v roce 2020 (obr. 4.2), tedy o 8,9 p. b. více než v roce 2011. U žen se základním nebo nižším vzděláním činil v roce 2020 podíl dětí narozených mimo manželství 80,2 %, zatímco před deseti lety byl 76,3 % (tj. o 3,9 p. b. méně). Podíl dětí narozených nevdaným ženám se středoškolským vzděláním bez maturity vzrostl z 53,4 % v roce 2011 na 65,7 % v roce 2020. Ženy se středoškolským vzděláním s maturitou porodily v roce 2020 polovinu (50,2 %) dětí mimo manželství, zatímco o dekádu dříve to bylo 37,6 %.

Obr. 4.2 Podíl živě narozených mimo manželství (%), 2011, 2015 a 2020

Pozn.: Od roku 2015 se na hlášení o narození rozlišuje i vyšší odborné vzdělání; z důvodu srovnatelnosti delší časové řady je zde skupina matek s touto úrovní vzdělání zařazena k ženám se středoškolským vzděláním s maturitou.

Dalším významným faktorem diferenciací podílu dětí narozených mimo manželství je věk matky (obr. 4.2). U nejmladších žen do 19 let je podíl dětí narozených mimo manželství zdaleka nejvyšší. Ve všech letech uplynulého desetiletí přesahoval 90,0 %, nejvyšší byl v roce 2020, kdy dosáhl 95,2 %. U žen ve věkové skupině 20 až 29 let byl již podíl dětí narozených nevdaným ženám podstatně nižší. Mezi roky 2011 a 2020 se zvýšil ze 48,5 % na 55,5 %. Nejnižší byl podíl dětí narozených mimo manželství u 30–39letých žen. V roce 2011 to byla třetina dětí (33,4 %), zatímco v roce 2020 více než dvě pětiny (41,3 %). Z hodnoty 41,5 % v roce 2011 na 49,6 % v roce 2020 se zvýšil podíl dětí narozených nevdaným 40letým a starším ženám.

Údaje o otci jsou u dětí narozených v manželství na hlášení o narození vždy uvedené, zatímco u dětí narozených mimo manželství tomu tak není. V roce 2020 údaje o otci nebyly uvedeny³⁷ u 7 883 dětí, což představovalo 7,2 % (obr. 4.3) z celkového počtu živě narozených dětí, resp. 14,8 % z dětí narozených

³⁶ Rychtaříková, J. 2003. *Diferenční plodnost v České republice podle rodinného stavu a vzdělání v kohortní perspektivě*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2003, 108 s.

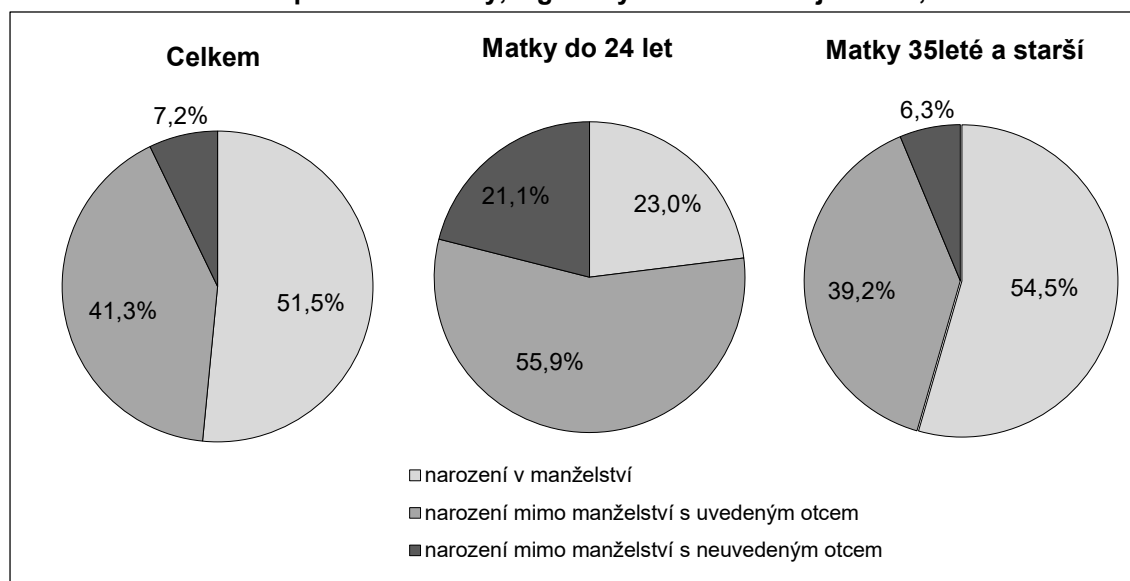
³⁷ Uvedené statistiky vychází z údajů v době vyplnění Hlášení o narození, dodatečně uznaná otcovství nejsou ČSÚ hlášena.

mimo manželství. V roce 2011 tyto podíly dosáhly 9,2 % z celkového počtu živě narozených dětí, respektive 21,9 % z narozených mimo manželství.

Podíl (ne)uvedených údajů o otci dítěte je ovlivněn zejména nejvyšším dokončeným vzděláním ženy a věkem rodičky. V roce 2020 chyběla informace o otci dítěte u 37,4 % dětí narozených nevdaným matkám se základním nebo nižším vzděláním. Výše tohoto podílu klesá s rostoucí úrovní vzdělání matek a u vysokoškolsky vzdělaných žen činila pouze 6,0 %.

Podle věku jsou nejvyšší podíly nevyplněných údajů o otci evidovány u nejmladších matek (do 19 let), v jejichž případě informace o otci dítěte nebyla v roce 2020 uvedena v 51,7 % živě narozených dětí mimo manželství. Naopak nejnižší byl tento podíl u rodiček ve věku 25 až 34 let, a to kolem jedné desetiny (10,6 % u 30–34letých a 11,1 % u 25–29letých).

Obr. 4.3 Živě narození podle věku ženy, legitimacy a uvedení údajů o otci, 2020

Z hlediska pořadí narození se v případě dětí prvního a druhého pořadí uvádějí údaje o otci častěji než u dětí vyššího pořadí – nevyplněné informace o otci byly u 12,2 % prvorozených dětí, 13,1 % druhorozených dětí a 29,9 % dětí třetího a vyššího pořadí.

Úhrnná plodnost, udávající průměrný počet dětí na jednu ženu při zachování měř plodnosti daného roku, se v roce 2020 držela již třetím rokem v řadě na hodnotě 1,71 dítěte na jednu ženu (tab. 4.8). Před deseti lety, v roce 2011, meziročně poklesla na 1,43 (z 1,49), poté však následoval růst až na současnou úroveň. Nejvyšší relativní meziroční nárůst byl zaznamenán mezi lety 2013 a 2014, kdy se úhrnná plodnost zvýšila téměř o 5 % (z 1,46 na 1,53 dětí na 1 ženu), v dalších třech letech ukazatel úhrnné plodnosti rostl průměrným meziročním tempem 3,7 %, poté růst zpomalil, resp. se zastavil.

I čistá míra reprodukce se poslední tři roky (2018–2020) držela na stejné úrovni, a to 0,83 dívky na jednu ženu (tab. 4.8). Od roku 2011, kdy byla v rámci uplynulé dekády nejnižší (0,69), rostla až na současnou úroveň. Teprve úroveň 1,0 přitom znamená, že se ženě narodí v průměru jedna dcera, jež se zároveň dožije věku své matky při porodu, a je tak zajištěna alespoň prostá reprodukce populace. Hodnoty 1,0 nebo vyšší bylo naposledy dosaženo v roce 1979 (1,08).

Tab. 4.8 Ukazatele plodnosti, 2011–2020

Ukazatel	2011	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Úhrnná plodnost*	1,43	1,57	1,63	1,69	1,71	1,71	1,71
1. pořadí	0,70	0,79	0,83	0,86	0,86	0,85	0,85
2. pořadí	0,54	0,57	0,58	0,60	0,62	0,62	0,62
3.+ pořadí	0,19	0,21	0,22	0,23	0,23	0,23	0,24
Čistá míra reprodukce**	0,69	0,76	0,79	0,82	0,83	0,83	0,83
Průměrný věk matek při narození dítěte	29,7	30,0	30,0	30,0	30,1	30,2	30,2
1. pořadí	27,8	28,2	28,2	28,2	28,4	28,5	28,5
2. pořadí	30,9	31,2	31,2	31,3	31,3	31,3	31,3
3.+ pořadí	33,3	33,4	33,3	33,4	33,4	33,4	33,3

* Průměrný počet živě narozených dětí jedné ženě reprodukčního věku (15–49 let) za předpokladu zachování měr plodnosti daného roku po celé reprodukční období ženy.

** Průměrný počet živě narozených dívek jedné ženě reprodukčního věku (15–49 let), které by se při úrovni plodnosti a úmrtnosti daného roku dožily věku svých matek při porodu.

Stejně jako celková úroveň úhrnné plodnosti stagnovaly od roku 2018 i dílčí úhrnné plodnosti podle pořadí narozeného dítěte (tab. 4.8). Ve srovnání s rokem 2011 se zvýšily úhrnné plodnosti všech pořadí, relativně nejvíce třetího a vyššího pořadí (z 0,19 na 0,24 dítěte v roce 2020). Druhý nejvyšší vzestup se týkal úhrnné plodnosti prvního pořadí (z 0,70 na 0,85) a nejméně vzrostla intenzita plodnosti u druhorozených dětí (z 0,54 na 0,62). Nicméně struktura úhrnné plodnosti podle pořadí narozeného dítěte se dlouhodobě výrazně nemění. V roce 2020 tvořila úhrnná plodnost prvního pořadí 49,7 %, druhého 36,4 % a třetího a vyššího 13,8 % z celkové úhrnné plodnosti (v roce 2011 to bylo 49,0 %, 37,5 % a 13,5 %).

Průměrný věk matek při narození dítěte během posledního desetiletí dále rostl, i když nižším tempem než v předchozích dvou dekadách. Mezi roky 2011 a 2020 vzrostl z 29,7 na 30,2 let, tj. o 0,5 roku. Meziročně zůstal průměrný věk matek při narození dítěte v roce 2020 na stejné úrovni jako v roce předešlém (tab. 4.8). Ve srovnání s rokem 2011 vzrostl absolutně i relativně nejvíce průměrný věk prvorodiček, a to o 0,7 roku na 28,5 let, věk druhorodiček se ve stejném období zvýšil o 0,4 roku na 31,3 let, zatímco průměrný věk matek při narození dítěte třetího a vyššího pořadí kolísal na úrovni 33,2–33,4 let (33,3 let v roce 2020).

Tab. 4.9 Průměrný a maximální věk otce při narození dítěte, rozdělení otců do věkových skupin, 2011–2020

Věk otce	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Průměr ¹⁾	33,5	33,5	33,5	33,6	33,6	33,5	33,5	33,5	33,5	33,5
Maximum	77	77	80	77	79	87	93	75	81	85
	Podíl věkové skupiny ²⁾									
15–19	0,5%	0,5%	0,5%	0,4%	0,4%	0,4%	0,4%	0,3%	0,4%	0,3%
20–24	5,0%	5,2%	5,1%	5,3%	5,3%	5,6%	5,5%	5,2%	4,7%	4,4%
25–29	19,4%	19,1%	19,1%	18,8%	19,0%	19,5%	20,0%	20,3%	20,9%	21,1%
30–34	38,8%	37,3%	35,6%	34,3%	33,5%	32,8%	32,8%	32,7%	32,8%	33,0%
35–39	24,9%	25,9%	27,0%	27,6%	27,2%	26,3%	25,3%	25,0%	24,2%	24,1%
40–44	7,5%	8,1%	8,7%	9,6%	10,4%	11,1%	11,5%	12,0%	12,1%	11,8%
45–49	2,6%	2,7%	2,7%	2,7%	2,8%	2,9%	3,0%	3,1%	3,7%	3,9%
50–54	0,8%	0,7%	0,8%	0,9%	0,9%	0,9%	1,0%	0,9%	0,9%	1,0%
55–59	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%
60+	0,1%	0,1%	0,1%	0,2%	0,1%	0,2%	0,2%	0,1%	0,1%	0,1%

¹⁾ Vypočítaný z rozložení specifických měr (očistěn od vlivu změn věkového složení).

²⁾ Pouze ze živě narozených dětí s uvedeným otcem.

Průměrný věk otce při narození dítěte³⁸ se v období 2011–2020 prakticky neměnil a činil 33,5–33,6 roku (tab. 4.9). Není proto překvapivé, že nejvíce zastoupenou věkovou skupinou byla po celých deset let skupina otců ve věku 30–34 let, aktuálně se třetinovým podílem, který však v čase mírně poklesl. Druhou nejčastější věkovou skupinou byla skupina otců ve věku 35–39 let, jejíž podíl se pohyboval okolo jedné čtvrtiny. Zhruba pětinu tvořili otcové ve věku 25–29 let a desetinu pak otcové 40–44letí, jejichž zastoupení v čase rostlo (ze 7,5 % v roce 2011 na 12% úroveň v letech 2017–2020). Nejvyšší věk (na hlášení uvedeného) otce při narození dítěte se pohyboval od 75 let (v roce 2018) do 93 let (v roce 2017).

Zhruba desetina rodičů byla při narození jejich potomka stejně stará, u 70 % narozených byl otec starší než matka a necelá jedna pětina dětí měla otce mladšího než matku (tab. 4.10). Nejvyšší věkový rozdíl mezi rodiči byl ve všech kalendářních letech zaznamenán v případě staršího otce a pohyboval se od 44 let (v roce 2020) do 55 let (v roce 2017).

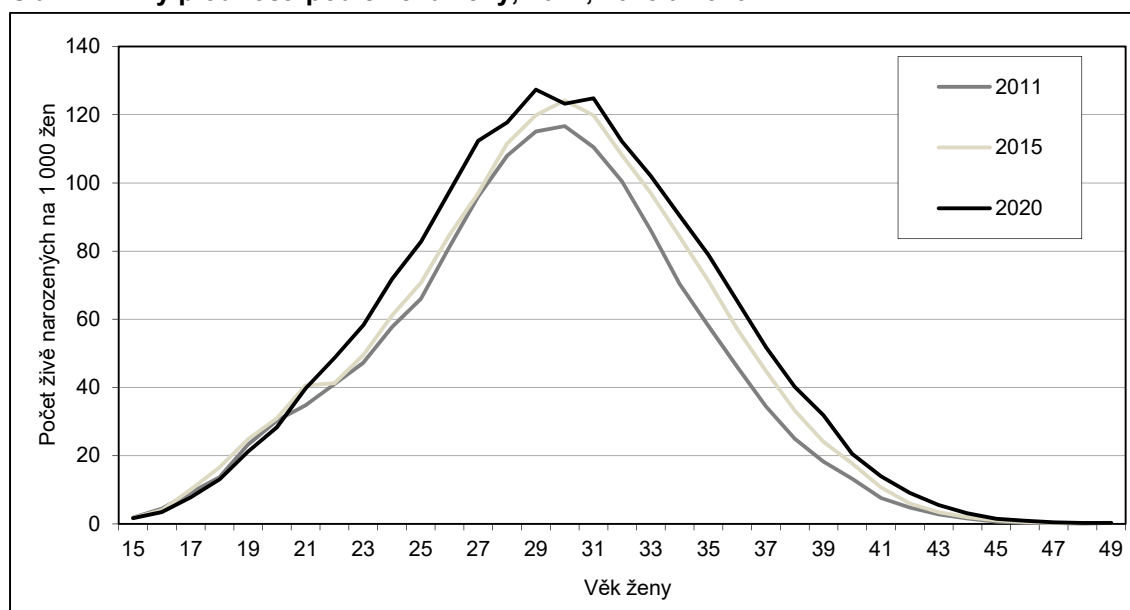
Tab. 4.10 Zastoupení živě narozených dětí podle věkového rozdílu rodičů, 2011–2020

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Otec mladší	18,5%	18,3%	18,4%	18,3%	18,4%	18,6%	18,8%	18,8%	19,2%	19,0%
Rodiče stejně staří	10,6%	10,5%	10,3%	10,2%	10,3%	10,2%	10,4%	10,5%	10,6%	10,8%
Otec starší	71,0%	71,2%	71,3%	71,4%	71,3%	71,2%	70,8%	70,7%	70,2%	70,2%

Pozn.: Pouze ze živě narozených dětí s uvedeným otcem.

Srovnání hodnot specifických měr plodnosti na počátku a na konci poslední dekády ukazuje, že k jejich snížení došlo pouze u žen ve věku 15–20 let (tab. 4.11). Ve všech ostatních věcích byla plodnost žen v roce 2020 vyšší než v roce 2011, nejvýrazněji, a to více než dvojnásobně, u žen ve věku 43 let a více. Více než 50% vzrůst intenzity plodnosti byl zaznamenán od věku 37 let.

Obr. 4.4 Míry plodnosti podle věku ženy, 2011, 2015 a 2020

Na rozdíl od předchozích let, kdy plodnost vrcholila u žen ve věku 30 let, byla v roce 2020 maximální úroveň plodnosti zaznamenána ve věku 29 let (obr. 4.4). Její hodnota se posledním desetiletím pohybovala mezi 117 narozenými dětmi na 1 000 žen v daném věku (v letech 2011 a 2013) a 129 dětmi na 1 000 žen (v roce 2017), v roce 2020 byla na obdobné úrovni jako v předchozím roce – 127 dětí na 1 000 žen v daném věku.

³⁸ Počítaný stejně jako průměrný věk matky z rozložení věkově specifických měr (počet živě narozených v daném věku otce ke střednímu stavu mužů v daném věku). Tato metoda je očištěna od vlivu velikosti kohorty.

Úroveň plodnosti prvního pořadí vzrostla za posledních deset let v téměř celém reprodukčním věku žen s výjimkou žen ve věku 16 až 20 let (tab. 4.11). Z relativního pohledu se nejvíce zvýšila intenzita plodnosti u žen ve věku 35 let a více (na 1,5násobek či více). U druhorozených dětí došlo k poklesu intenzity plodnosti u žen ve věku 17, 20 a 30 let. U ostatních žen úroveň plodnosti vzrostla, relativně nejvíce opět u nejstarších věkových kategorií, počínaje věkem 37 let (růst hodnot o více než polovinu). Míry plodnosti podle věku u dětí třetího a vyššího pořadí byly v roce 2020 ve srovnání s rokem 2011 vyšší v celém věkovém spektru.

Věk s maximální mírou plodnosti byl ve sledovaných letech 2011 až 2020 pro první pořadí vždy věk 28 nebo 29 let, jedinou výjimkou byl rok 2020, kdy bylo nejvyšší intenzity plodnosti dosaženo již ve věku 27 let. Nejvyšší úroveň plodnosti druhého pořadí byla ve všech letech zaznamenána ve věku 31 nebo 32 let, u třetího pořadí pak ve věku 34 nebo 35 let, s výjimkou roku 2013, v němž to bylo již ve věku 33 let.

Tab. 4.11 Míry plodnosti podle věku ženy a pořadí dítěte (na 1 000 žen), 2011, 2015 a 2020

Věk	1. pořadí			2. pořadí			3.+ pořadí			Celkem		
	2011	2015	2020	2011	2015	2020	2011	2015	2020	2011	2015	2020
18	11,8	14,2	10,5	1,7	2,2	2,2	0,2	0,2	0,3	13,7	16,6	13,0
19	19,2	19,4	16,8	3,5	4,6	3,6	0,6	0,8	0,7	23,2	24,8	21,2
20	22,6	22,9	21,2	6,2	6,3	5,5	1,5	1,8	1,6	30,3	30,9	28,3
21	26,1	29,4	28,7	6,8	8,5	8,4	1,8	2,6	2,6	34,8	40,6	39,8
22	28,8	29,3	34,1	9,3	9,2	11,2	2,8	2,8	3,3	41,0	41,3	48,6
23	31,7	33,3	39,3	12,2	12,0	14,1	3,3	4,2	4,8	47,2	49,5	58,3
24	37,6	40,3	46,8	15,6	16,0	18,9	4,5	4,8	6,2	57,7	61,1	71,9
25	43,0	46,3	53,6	18,1	19,2	21,8	4,9	5,1	7,3	66,0	70,7	82,7
26	52,3	54,2	61,6	22,7	24,0	27,9	6,2	6,5	7,9	81,2	84,6	97,4
27	59,6	60,4	70,1	29,9	29,1	34,2	6,5	7,6	8,0	96,0	97,1	112,3
28	62,6	67,6	69,5	38,0	36,1	39,2	7,4	7,9	9,0	108,0	111,5	117,7
29	61,1	66,6	69,0	44,8	43,3	47,2	9,2	9,9	11,2	115,1	119,8	127,4
30	55,8	63,7	62,0	50,3	49,1	49,6	10,6	11,4	11,7	116,7	124,1	123,2
31	47,1	54,3	55,5	52,3	54,1	54,6	11,1	11,5	14,7	110,5	119,8	124,8
32	35,2	42,9	44,9	52,1	51,2	52,6	13,2	14,1	14,8	100,5	108,1	112,2
33	26,3	33,9	35,6	44,9	46,9	49,5	14,9	16,2	16,8	86,1	97,0	102,0
34	19,9	26,3	29,5	35,8	41,6	43,2	14,6	16,3	17,6	70,3	84,2	90,4
35	14,6	20,1	23,8	28,3	34,8	37,2	15,1	16,4	17,8	58,0	71,2	78,9
36	10,1	15,3	18,9	21,8	26,2	28,9	14,2	15,6	17,5	46,0	57,1	65,4
37	7,1	11,5	14,7	14,1	19,1	22,2	13,1	14,2	14,9	34,4	44,8	51,8
38	4,5	7,4	9,9	10,0	13,8	17,3	10,5	12,0	12,8	25,0	33,2	40,1
39	2,9	5,3	8,6	6,7	9,0	12,3	8,6	9,7	11,0	18,3	24,1	31,8
40	2,6	4,1	4,7	4,2	6,0	7,8	6,4	7,7	8,0	13,2	17,7	20,5
41	1,0	1,9	3,4	2,1	3,3	4,5	4,4	5,4	6,0	7,5	10,7	13,9
42	0,6	1,0	2,0	1,6	1,8	3,0	2,6	3,2	4,1	4,8	6,0	9,1
43	0,3	0,6	1,1	0,7	0,9	1,9	1,8	2,0	2,5	2,8	3,4	5,5
44	0,2	0,3	0,6	0,3	0,4	0,9	1,0	1,2	1,5	1,6	2,0	3,1

Pozn.: Tučně jsou zvýrazněny nejvyšší hodnoty v daném pořadí a roce.

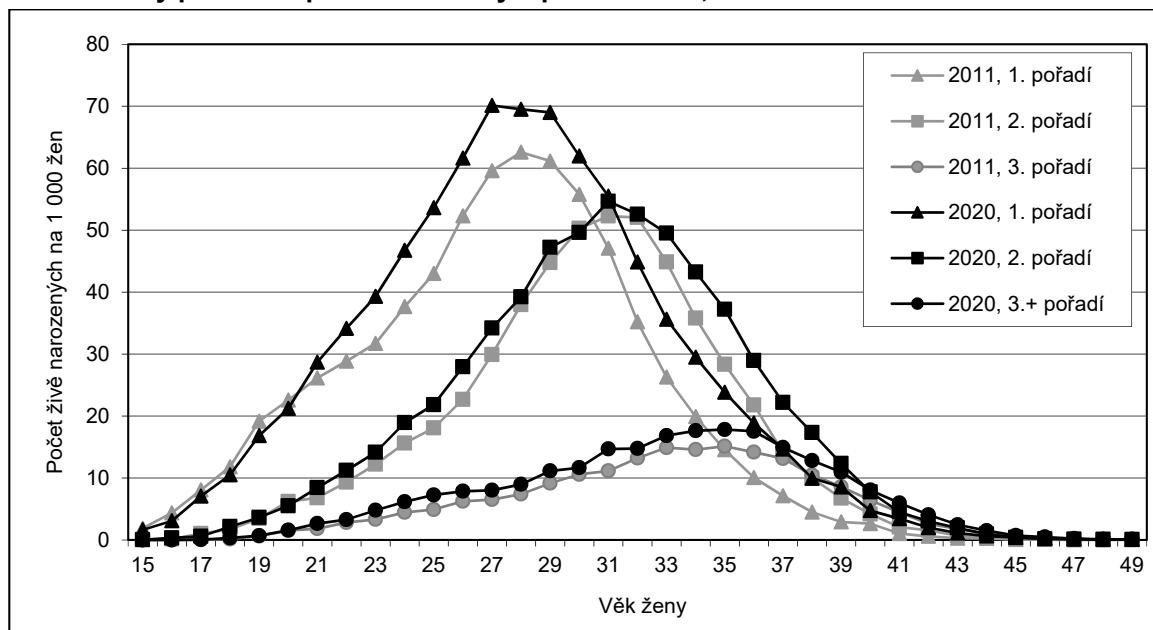
Odišný profil věkově specifických měř plodnosti vdaných a svobodných³⁹ žen byl typický po celé sledované období (obr. 4.6). Nejvyšší intenzity plodnosti v případě vdaných byly evidovány u nejmladších matek, kde po početí dítěte často následuje vstup do manželství a až poté narození dítěte⁴⁰. Poté úroveň plodnosti

³⁹ Věkově specifické míry plodnosti podle rodinného stavu ženy se vypočítají jako podíl živě narozených dětí ženám daného věku a rodinného stavu a středního stavu žen daného věku a rodinného stavu, např. míra plodnosti 20letých vdaných žen odpovídá podílu počtu živě narozených dětí 20letým vdaným ženám a počtu 20letých vdaných žen.

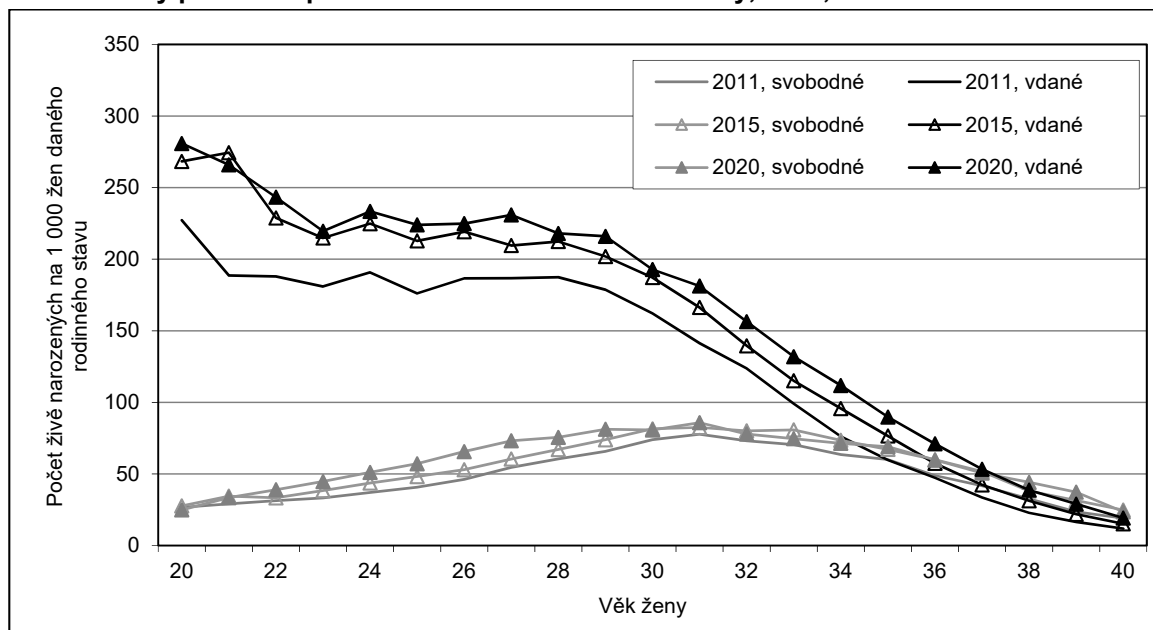
⁴⁰ Předmanželské koncepce (podíl narozených v 1. pořadí do 8 měsíců po sňatku z celkového počtu narozených v 1. pořadí v nynějším manželství v %) dosáhly v roce 2020 hodnoty 20,2 %. U nejmladších žen byl podíl vyšší – u žen

vdaných žen s věkem klesá. Výjimku tvoří stagnace ve věkovém intervalu zhruba 23 až 28 let. Při srovnání měr plodnosti vdaných podle věku v letech 2011 a 2020 byl evidován růst v celém věkovém spektru. Relativně nejintenzivněji rostly míry plodnosti vdaných u 35letých a starších (v každém věku více než 1,5násobně).

Obr. 4.5 Míry plodnosti podle věku ženy a pořadí dítěte, 2011 a 2020

Obr. 4.6 Míry plodnosti podle věku a rodinného stavu ženy, 2011, 2015 a 2020

Specifické míry plodnosti svobodných žen rostou od nejmladších věků až po maximální hodnoty ve věcích 29–31 let, po kterých následuje opětovný pokles (obr. 4.6). Při porovnání let 2011 a 2020 lze sledovat nárůst měr plodnosti svobodných v téměř všech věcích s výjimkou žen do 20 let. Nejvyšší absolutní i relativní nárůst intenzit plodnosti svobodných žen se koncentroval mezi ženy ve věku 23–29 let a 38–39 let. Do věku

mladších 20 let činil 78,8 %, u žen ve věku 20–24 let 36,7 %. Naopak nejnižší hodnota byla zaznamenána ve věkové skupině 45 let a více, a to 16,3 %, následovala skupina 30–34letých rodiček s podílem 16,8 %.

okolo 35–36 let je intenzita plodnosti vdaných žen výrazně vyšší než žen svobodných, u starších žen je plodnost vdaných a svobodných žen obdobná.

Průměrná doba mezi prvním a druhým porodem se v průběhu posledních deseti let snížila ze 4,6 let v roce 2011 na 4,1 let v roce 2020. Nejčastější byl mezi 1. a 2. porodem dvouletý interval, jehož podíl vzrostl z 28,2 % v roce 2011 na 32,3 % v roce 2020 (tab. 4.12). Maxima bylo nicméně dosaženo v roce 2018 (33,2 %), od té doby podíl dvouletého odstupe od prvního dítěte mírně klesá. I podíl jednoletého intervalu byl nejvyšší v roce 2018 (15,1 %), následoval pokles až na současnou úroveň (14,5 % v roce 2020), která je o 1,3 p. b. vyšší než v roce 2011. Podíl 3letého intervalu nejprve klesal, a to až do roku 2015, kdy dosáhl 17,3 %, od té doby se zvyšoval a v roce 2020 činil 19,9 % a dostal se tak téměř na úroveň z roku 2011 (20,1 %). Zastoupení dalších a méně častých meziporodních intervalů v průběhu sledovaného desetiletí pokleslo.

Tab. 4.12 Meziporodní intervaly, 2011–2020

Meziporodní interval (dokončené roky)	Interval mezi 1. a 2. porodem (%)							Interval mezi 2. a 3. porodem (%)						
	2011	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2011	2015	2016	2017	2018	2019	2020
0	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,3	0,7	0,6	0,8	0,7	0,5	0,5	0,7
1	13,2	14,5	14,5	14,5	15,1	15,0	14,5	11,2	12,4	12,8	12,7	12,7	12,6	12,9
2	28,2	29,5	30,3	31,5	33,2	32,9	32,3	16,4	18,2	17,8	18,8	19,8	19,9	19,9
3	20,1	17,3	17,7	17,8	17,8	18,7	19,9	13,6	13,1	12,6	13,5	13,5	14,6	15,5
4	9,7	9,6	9,3	9,0	8,5	9,0	9,4	8,8	9,3	8,5	8,9	9,4	9,6	10,1
5	6,9	7,5	6,9	6,6	6,2	6,2	6,4	8,1	8,6	8,5	7,9	8,3	7,8	7,8
6	5,1	5,8	5,7	5,1	4,6	4,6	4,5	6,5	7,8	8,3	7,3	7,1	7,0	6,9
7	3,5	4,1	4,1	3,9	3,5	3,3	3,3	5,8	6,1	6,7	6,2	5,9	6,1	5,6
8	2,7	2,8	2,9	3,1	2,8	2,4	2,2	4,6	5,0	5,4	5,3	5,4	5,1	4,5
9	2,0	2,1	2,1	2,0	2,0	1,9	1,7	4,3	3,9	4,1	4,6	4,0	4,3	3,5
0–4	71,6	71,3	72,2	73,1	74,9	76,0	76,4	50,7	53,5	52,6	54,5	55,9	57,3	59,1
5–9	20,2	22,3	21,7	20,8	19,2	18,4	18,1	29,3	31,5	33,0	31,3	30,7	30,3	28,3
10–14	5,8	4,6	4,5	4,6	4,5	4,4	4,2	13,8	10,8	10,8	10,7	10,3	9,8	10,1
15–19	2,1	1,4	1,3	1,1	1,1	1,0	1,0	5,5	3,7	3,0	2,8	2,6	2,1	2,1
20+	0,7	0,4	0,3	0,3	0,3	0,2	0,4	0,7	0,6	0,6	0,7	0,5	0,5	0,4
Průměrná délka (roky)	4,6	4,4	4,3	4,3	4,2	4,1	4,1	6,3	5,8	5,8	5,7	5,6	5,5	5,4

Pozn.: Výpočet z absolutních počtů živě narozených z jednočetných porodů.

Průměrný počet let mezi 2. a 3. porodem se snížil z 6,3 let v roce 2011 na 5,4 let v roce 2020. Obdobně jako v případě meziporodních intervalů mezi prvním a druhým porodem, tak i mezi druhým a třetím uplynuly nejčastěji dva roky (tab. 4.12). Zastoupení tohoto intervalu vzrostlo z 16,4 % v roce 2011 na 19,9 % o deset let později. I v případě tříletých a jednoletých intervalů došlo k růstu podílů, a to z 13,6 % na 15,5 % mezi roky 2011 a 2020, respektive z 11,2 % na 12,9 %. Ve sledovaném desetiletí došlo k významnému snížení zastoupení delších (10 let a více) rozestupů mezi narozením druhého a třetího dítěte – z 20,0 % na 12,6 %.

Podíl živě narozených dětí s jiným než českým státním občanstvím⁴¹ na všech živě narozených vrostl mezi roky 2011 a 2020 z 2,7 na 4,5 %, přičemž poslední meziroční růst byl o 0,3 p. b. Absolutně se jednalo o růst z 2 959 na počátku sledovaného období na 4 940 na jeho konci (tj. o 1 981 dětí). Z celkového počtu živě narozených dětí s jiným než českým státním občanstvím se v roce 2020 nejčastěji jednalo o děti se státním

⁴¹ Státní občanství dítěte se na statistickém hlášení přímo nesleduje, je odvozováno od občanství rodičů. Cizí státní občanství ČSÚ udává pouze u dětí, u nichž ani jeden z rodičů neměl v době narození dítěte státní občanství ČR. Počet živě narozených dětí podle odvozeného státního občanství je tedy ovlivněn i tím, že některé skupiny cizinců rodí děti spíše v rámci homogenních párů z pohledu státního občanství (např. Vietnamci), a tudíž mají jejich děti odvozené cizí státní občanství. Jiné subpopulace zase rodí převážně v páru s občanem/občankou ČR a jejich dětem je tak proto odvozeno české státní občanství.

občanstvím ukrajinským (stejně jako v roce 2016; v roce 2020 se jich narodilo 1 238), o něco méně bylo dětí se slovenským (1 137) a vietnamským (856) státním občanstvím. V letech 2011 až 2015 se narodilo nejvíce dětí s vietnamským státním občanstvím, v letech 2017–2019 se státním občanstvím slovenským⁴².

Tab. 4.13 Živě narození podle státního občanství*, 2011–2020

	2011	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Živě narození s cizím státním občanstvím	2 959	3 631	3 709	4 313	4 425	4 717	4 940
- podíl na úhrnu (%)	2,7	3,3	3,3	3,8	3,9	4,2	4,5
z toho státní občanství: Ukrajina	413	917	931	957	981	1 103	1 238
Slovensko	430	509	583	1 018	1 082	1 121	1 137
Vietnam	893	1 041	912	931	868	897	856
Rusko	191	234	266	289	254	270	277
Rumunsko	121	110	121	126	139	196	228

* Výběr a řazení občanství podle četnosti v roce 2020.

Zastoupení živě narozených dětí matkám narozeným v cizině se mezi roky 2012 (od něhož jsou údaje dostupné) a 2020 zvýšilo z 5,8 na 8,5 % (tab. 4.14), v absolutním pohledu jejich počet vzrostl z 6 336 na 9 364. Porovnání dat z tabulek 4.13 a 4.14 ukazuje, že dětí s matkou narozenou v zahraničí je téměř dvakrát více než dětí s odvozeným cizím státním občanstvím. Největší rozdíl je patrný u Slovenska: 3 507 dětí se v roce 2020 narodilo matkám narozeným na Slovensku, ale pouze 1 137 dětí mělo slovenské státní občanství (tzn. oba rodiče měli jiné než české státní občanství a matka slovenské). Další dvě početné kategorie matek s místem narození v cizině, kterým se v roce 2020 živě narodil obyvatel České republiky, tvořily ženy narozené na Ukrajině (1 898) a ve Vietnamu (1 029). Právě u vietnamských dětí není rozdíl oproti počtu živě narozených dětí s odvozeným vietnamským státním občanstvím (856) tak výrazný, z čehož vyplývá, že si ženy s vietnamským původem často berou partnera se stejným státním občanstvím. S výrazným odstupem následovaly živě narozené děti ženám narozeným v Rusku (525).

Tab. 4.14 Živě narození podle státu narození matky*, 2012–2020

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Živě narození s cizím státním občanstvím	6 336	6 693	6 975	7 530	7 645	8 304	8 530	9 200	9 364
- podíl na úhrnu (%)	5,8	6,3	6,3	6,8	6,8	7,3	7,5	8,2	8,5
z toho stát narození matky:									
Slovensko	2 384	2 541	2 624	2 894	2 972	3 340	3 367	3 651	3 507
Ukrajina	1 070	1 170	1 245	1 360	1 399	1 479	1 541	1 769	1 898
Vietnam	1 179	1 046	1 065	1 117	1 011	1 058	1 003	1 066	1 029
Rusko	340	347	377	437	448	477	530	490	525
Mongolsko	135	198	158	121	137	132	154	217	256

* Výběr a řazení občanství podle četnosti v roce 2020.

⁴² Výrazně vyšší počty narozených dětí slovenského státního občanství (následně i celkové počty narozených s cizím státním občanstvím) od roku 2017 jsou z velké části důsledkem zavedení kontroly adresy pobytu s využitím administrativních datových zdrojů.

